

m.remissvar@regeringskansliet.se

**Yttrande angående:
Ett nationellt program för ersättning till restaurering och vissa
skötselåtgärder i ängs- och betesmarker**

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen välkomnar ett ersättningssystem för föreslagna restaureringsåtgärder, vilka inte längre kommer att ingå i den Strategiska planen. Det är mycket viktigt för att stärka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet och därmed bidra till att uppnå miljömål och mål i Agenda 2030. Värdefulla biologiska kulturarv kommer också att kunna bibehållas.

Den tilldelade budget motsvarar endast en dryg halvering av tidigare nyttjade medel för restaureringsåtgärder inom Landsbygdsprogrammet. Den tilldelade budgeten skulle därför behöva öka väsentligt, då restaureringsbehovet är mycket stort. Medel behövs på sikt för ytterligare naturtyper som ännu inte finns med i förslaget men som bör ingå i det nationella ersättningssystemet. Det handlar bl.a. om hässlen, betade skogar, extensivt betade gräsmarker.

Länsstyrelsen instämmer i huvudsak med förslaget som Naturvårdsverket redovisar, men med ett viktigt undantag. Det är inte genomförbart att låta Länsstyrelsen ta huvudansvaret för det administrativa systemet för ansökningar, utbetalningar, restaureringsplaner, kontroller etc, för ett system som ska fungera redan i januari 2023. Länsstyrelsen avstyrker berörda delar (7 §, 9 § och 10 §) i författningsförslaget.

Vad gäller det administrativa stödet konstaterar Länsstyrelsen att det saknas en konsekvensanalys i Naturvårdsverkets förslag då bland annat ansvarsfrågan, utvecklings- och förvaltningskostnader samt alternativa lösningar inte är tillräckligt utredda. Utöver detta behöver beaktas hur detta förslag möter uppdraget att förenkla för företagare/brukare, då stora delar av målgruppen för stödet ansöker om andra stöd hos Jordbruksverket (CAP).

Länssstyrelsen har verksamhet inom så gott som alla politikområden och prioriteringen av IT-utvecklingsinsatser är svår och mycket begränsad. Länssstyrelsen har idag inte möjlighet att prioritera utvecklingen av ett administrativt system då formellt uppdrag saknas och IT-organisationen är hårt belastad och inte dimensionerad för fler uppdrag.

Under 2021–2022 har det inte varit möjligt att söka restaureringsstöd. Många lantbrukare väntar på att få söka stödet. Risker finns att markerna hinner växa igen så mycket att lantbrukaren inte längre ser restaurering som en möjlighet. Därför är det viktigt att arbetet med vägledning och åtminstone en temporär administrativ hantering klarläggs tidigt under 2023.

Synpunkter på förslagets olika delar

I delredovisningen föreslås att länssstyrelsen ska handlägga, besluta i ärenden, betala ut ersättningen och genomföra kontroll. Länssstyrelsen delar den uppfattningen eftersom detta bör vara både det effektivaste och bästa alternativet ur kundperspektiv då motsvarande handläggning inom CAP sedan tidigare utförts av länssstyrelserna. Vi instämmer också i förslaget att statliga myndigheter inte ska kunna söka medel då det är effektivare att finansiera åtgärder/skötsel direkt via anslag från exempelvis 1:3, Värdefull natur. Det förutsätter dock att 1:3-anslaget ökar i motsvarande grad och inte minskar vilket nuvarande regerings budget innebär.

Länssstyrelsen ser ett behov av en ökad finansiering då behovet och effekten av åtgärderna som omfattas är mycket viktig för odlingslandskapets utveckling avseende natur- och kulturvärden och därtill relaterade miljömål och Agenda 2030-mål.

Det faktum att de föreslagna stöden hanteras nationellt skapar flexibilitet, vilket vi bedömer ökar kostnadseffektiviteten i åtgärderna, det vill säga att det kan bli mer naturvårdsnytta för pengarna. Förhoppningsvis kan det också gynna brukarna och deras intresse. Det finns dock en risk att den ökade flexibiliteten åtminstone inledningsvis gör att nya situationer kan uppstå som kräver ökad handläggningstid för att göra särskilda bedömningar och tolkningar. Fältbesök och dialog med brukaren krävs för utarbetande av restaureringsplaner.

Det är bra att Naturvårdsverket tar det vägledande ansvaret, men det är viktigt att vägledningsarbetet kommer igång snabbt för att hålla kostnadseffektiviteten hög, minska omotiverad brist på likabehandling mellan länen samt upprätthålla målgruppens intresse för att genomföra åtgärder. Det glapp som nu verkar uppstå gällande myrslåtter är särskilt olyckligt ur den sistnämnda aspekten.

Synpunkter angående administrativt system

Liksom Jordbruksverket kan inte länsstyrelsen under rådande omständigheter prioritera att utveckla och förvalta ett IT-stöd enligt förslaget på grund av att det inte finns något formellt uppdrag och för att det är en mycket hög belastning på IT-organisationen. Den höga belastningen beror i grunden på att länsstyrelsen förvaltar, utvecklar och nyttjar en mycket stor mängd IT-stöd med begränsade resurser samtidigt som krav kring exempelvis säkerhet, personuppgiftshantering och tillgänglighet har ökat.

Länsstyrelsen anser att det är för tidigt att avgöra vem som ska ansvara för och tillhandahålla det administrativa systemet eftersom kostnadsberäkningar och konsekvensanalyser inte hunnits med i nödvändig utsträckning. I synnerhet saknas underlag för att avgöra ambitionsnivå och bedöma konsekvenser av olika alternativ. Länsstyrelsens förslag är därför att Naturvårdsverket i samverkan med länsstyrelserna och Jordbruksverket vidare utreder ambitionsnivåer och ansvar på kort och lång sikt. Särskilt bör alternativet att Jordbruksverket tar ansvaret utredas vidare, eftersom det bedöms som mest kostnadseffektivt och bäst ur ett kundperspektiv. För att skapa en lösning som kan hålla över tid föreslår länsstyrelsen att tidplanen för utveckling och driftsättning av ett långsiktigt hållbart system förlängs minst ett år.

I det uppdrag som Naturvårdsverket fått av regeringen beskrivs att det administrativa systemet ska vara användarvänligt, kostnadseffektivt, rättssäkert och möjliggöra uppföljning. Med tanke på att kunduppgifter och handläggning inom CAP sköts inom Jordbruksverkets IT-system instämmer länsstyrelsen i Naturvårdsverkets bedömning att det sannolikt vore både mer användarvänligt och mer kostnadseffektivt att Jordbruksverket även får ansvaret för detta system. Syftet med nya CAP är att förenkla och då är det kontraproduktivt om ett nationellt system tvingar brukare att ha kontakt med ytterligare en myndighet. Oavsett vem som i framtiden förvaltar det

administrativa systemet så är det viktigt att det för målgruppen upplevs som ”en väg in”. Om Länssstyrelsen ska ansvara för systemet kommer det därför bli nödvändigt att hämta uppgifter från Jordbruksverkets system, vilket ökar kostnaden för utveckling och drift samt komplicerar informationshanteringen (GDPR etc.) och skapar ett tekniskt beroende mellan myndigheterna. Detta beroende understryks också av att Naturvårdsverket i redovisningen föreslår att de och Jordbruksverket ges direktåtkomst till den tekniska lösningen.

Karl Nordström

Susanne Forslund

Kopia till:

m.nm.@regeringskansliet.se